

«Չնքառ և Լ'տե շու մեր վանքը, որ կառուցեալ յանուն Արահայեաց ըսուած սուրբ Լ'ստուածանի, և ուր ամրոփեալ են սրբոյն Ա'ննաստայայտը և բազումք և սրբոց Հռիփսիմեանց անունքը, ժամանակ մը կը կառավարուէր առաջնորդութեամբ սրբալիօն Կարապետ վարդապետի ուրումն, որ խիստ ճշնագգեաց միանձնային, և հոգ տարաւ շինելու այս վանքին պատերը և բայքայեալ էին : Լ'սոր առ Լ'ստուած փոխաբերելէն ետեւ, Տիգրանակերտցի տէր Պաղտատայ վարդապետը եկաւ յառաջնորդութիւն նշնանուց, որ իւր բարենախոսման ջանիւքը և խոստով կառավարութեամբ շատ նորոգութիւններ տարաւ և բարեկարգութիւններ հաստատեց յայն դպրատուն մը հիմնադրեց, որ յառաջնայն չկար. և տարիի մը չափ իւր մասնաւոր սակէն վճարեց յիշեալ դպրատան վարժապետաց ամսականները. Բաց յայսմանէ վանքի

չարթու մեկնեցաւ Վառնա երթարու . ուսկից
Հոգևոր երթարու է օսմանեան բանալի տեսնելու :
— Ամսոյ 20ին գիշերը չորս տեղ հրդեհ տա-
տահեցաւ , այսինքն Արա Գափո ըստած թաղը ,
ի Ֆէնէն , ի Կոնստանտինոպոլիս Կոնստանտինոպոլիս
այ կողմը կ'իջնայ , և ի Կոնստանտինոպոլիս ի Ֆէ-
նէնի հրկիզութենէն որ մեծամեծ վնասներ պատ-
ճառեց , միւս հրդեհները չիկրցան յառաջանալ
և շուտով մարեցան , ամէն կողմէն փութապէս
օգնութիւն հասնելով :

ՔԱՆԱԹԱՆԱԿՆԵՐ

Ձիւնիւն , 1 Յունիսի :

Կաղաքէն լրագրոյս յարգոյ ստորագրողները ,
և մանաւանդ անոր ազգասէր պաշտպանները և
բարերարները , որ բարեհաճին ընդունիլ մեզ
սրտին ջերմ աւանդ և խիստ մոտերիմ բարեմաղ-
թութիւնները , զորս յսկիզն նորոյ տարւոյս
պարտը կը համարեմք մեզ վերառաքել . յերկինս
վասն երկար և բարեբաւտի կենաց նոցա :

— Վնասարար սրբազան Պատրիարքին և աղ-
գային գերագոյն ժողովոյն վճռովը Մայ նախկին
առաջնորդ գերապատիւ տէր Օլաքարիա ծայ-
րագոյն վարդապետը՝ Լեզեսիոյ հոգևոր առաջ-
նորդ անուանեցաւ փոխանակ Կերմանիկցի տէր
Յովնանէս Եպիսկոպոսին : Այս Եկեղեցականը
ինչպէս յայտնի է , իւր պաշտօնէն զրկուեցաւ .
ի պատճառս գայթակղական շփոթութեան մը ,
զոր յարոյց յիշեալ քաղաքին չայ ժողովրդեան
մէջ՝ միաբանելով երկու հիւսուող խռովայող
անձանց հետ , որ են Լեզեսիոյ մասնատիր
Սեդրոն և Կուսուրէնի տէր մահտաբի Յա-
րութիւն . որոց ընթացքը առհասարակ ամէ-
նէն դատապարտուեցաւ :

Լեզեսիոյ խաղաղատէր բարեմիտ ժողովուրդը ,
և յատկապէս Լեզեսիոյ սիրաշողկալ ընկե-
րութիւնը կը խնդրեն ի մէջ , որ իրենց ամենա-
խոնարհ մտերիմ երախտագիտութիւնը հրապա-
րակաւ յայտնեմք ամենապատիւ տէր Յովնոր
սրբազան Պատրիարքին և աղգային գերագոյն
ժողովոյն՝ վասն ազգասիրական խնամոց և տնօրէ-
նութեանց , որով հաճեցան աղու միջոցներով
խաղաղեցնել քաղաքին յիշեալ խռովութիւնը :

— Կեկոնմերի 21ին լեյլէք չարագործներու
գոռնոյ մը գիշեր ժամանակ յանկարծ յարձակե-
ցան սրճարանի մը մէջ ի Կորտէլիո , որ մեր
նաւահանգստին գիւմարի կողմն է : Սրճարանին
մէջ մէկ չայ , երեք ձիւն կային , և մէկ մահ-
մետական՝ որուն կը վերաբերէր սրճարանը : Այս
եղեւնագործները չարագործ սպաննեցին յիշեալ
չորս հոգին , իսկ մահմետականին ամենեւին վնաս
մը չըրին , այլ ունեցած ստակը առին : Վսեմա-
փայլ Իսմայիլ փաշան այս դժբաղդ լուրը լսե-
լուն պէս փութով յուղարկեց Վառնա պէյը ի
Կորտէլիո և ամէն կերպ հետազոտութիւնները
և զոռչութիւնները արդէն ի գործ դրուած են .
ուստի կը յուսամք թէ մօտօրէր ձեռք կանցնին
այս մարգապանները :

— Չորս հինգ տարիէ ի վեր Կոստանտինոպոլիս
տարա հաջակաւ ընթացած օրակարգով իրա անուն
իւր ընկերովը , մեծամեծ եղեւնագործութիւն-
ներ կ'ընէր Երզնկայի գոյն մէջ : Այս երեւելի
չարագործը՝ ինչպէս նաև Կաթողիկոս Երանկոն , եր-
կար ժամանակ աղբի աղբի ոճրագործութիւններ
ընէին ետեւ , կ'երկի թէ սահմանաւէր որ վսե-
մափայլ մեր Կուսակալին ձեռքը անցնին . որուն
աջալուրջ և բարենախանձ հետազոտութիւննե-
րէն չիկրցան խաղաղեցնել մէկը և ոչ մէկը : Սե-
ճաշուր Իսմայիլ փաշան՝ ոստիկանութե գաղտնի
պաշտօնեաներէն իմանալով՝ որ Կոնստանտինոպոլիս
իւր ընկերը նաւահաւ մը Երզնկայի նաւահանգիստը
մտեր ու Տաւաշ ըստած տեղը ելեր են , իսկոյն
զանոնք բռնելու համար մարդիկ խրկեց : Բայց
արդէն անկէց մեկներ էին , կառավարութեան
ազգու հսկողութենէն փախնալով : Յայնժամ մեր
գործունէայ Կուսակալը փութով չորս նաւակ
պատրաստել տուաւ , և ոստիկանութեան տե-
սու Վառնա պէյը՝ քսան հոգիով՝ անոնց մէջը զը-
նելով յիշեալ ծովապատակին ետեւէն յուղար-
կեց : Իրիկի նաւահանգստէն դուրս ելելով ,
Կոնստանտինոպոլիս նաւակը տեսնուեցաւ . և քիչ ժա-

մանակին Վառնա պէյը իւր չորս նաւակներով
պաշարեաց զայն . ուստի պարտաւորեցաւ անձ-
նաւոր ընթացաւ առանց ընդգիծման :

— Այս նշանաւոր դէպքը անցեալ երկուշաբթի
օրը պատահեցաւ , և այժմ Կոնստանտինոպոլիս
ընկերը իրան կառավարութեան բանտը կը գրու-
նուին : Այս ետքինը իսկ Կոնստանտինոպոլիս
է և 18 ամիս առաջ Երզնկայի բանտէն փախած է :
Կոստանտինոպոլիս Կոնստանտինոպոլիս Վառնա
կապետին փոքրիկ նաւը կողպուելով և անոր ան-
ցալիւրը առնելով , այս կեղծեալ անուամբ նորո-
գեւ տուեր է զայն Սիբրիա կողմն , և այսպիսի
անցագրով մը մտեր է Երզնկա :

— Վառնայի նահանգին մէջ վրանարնակ ցե-
ղերու (Երզնկայի) գէմ աւազակութիւններ և
կղեւնագործութիւններ ընող երեւելի Վրանթոյ
աւազակապետը և Բանայթ անուն իւր ընկերը
Երզնկայի կառավարութե ի գործ դրած ազգու-
միջոցներով այս օրերս ձեռք անցան :

— Սոսոյս կառավարութեան կողմէն , բազմա-
թիւ անգամներէ բաղկացեալ դեպքանութիւն
մը՝ նախագահութեամբ Կոնստանտինոպոլիս
անցեալները Տիփոսէն մեկնելով թէ հրան հա-
տեր է : Այս դեպքանութիւնը՝ որ Մէնչիգոֆ
իշխանին գետնանութեանը շատ կընմանի , ան-
շուշտ երեւելի նպատակ մը պիտի ունենայ ընդ-
գէմ օսմանեան տէրութեան :

— Փարիզի կէս պաշտօնական օրագրերը Բալթի-
անուն Բեդրուպուրկէն գերտէմբերի 7—19 ամ-
սաթուով՝ իւր ընդունած մէկ նամակին համե-
մատ , կըսէ թէ առջի օրը (Իստանբուլ) տէրութե-
ն և Պարսկաստանի մէջ յարձակողական և պաշտ-
պանողական դաշնագրութեան մը ստորագրու-
թիւնները փոփոխակի դրուեր են յիշեալ երկու
կառավարութեանց կողմէն :

ԱՌԻՏՐԱՆԱԿՆԵՐ

Ձիւնիւն , 1 Յունիսի :

Բաղաբաւ տեսչութիւն , որ քաղաքական դէպ-
քերուն համար հանգարտութեան մէջէ , այս օ-
րերս ևս առաւել անշարժ կը մնայ ի պատճառս
տոնախմբութեանց : Փալատաւոր քիչ մը կ'ու-
ղուի և այս օրուան արմէքը՝ 64—66 զուռու չէ
վասն Երզնկայի տեսչին . Երզնկայի գինը՝ 100—
101 զուռու չէ չէքին : Տարւոր կը ծախուի 225
—255ի ըստ տեսչին : Տարւորի քիւնը՝ 31—33 1/2
է : Կարիկներ՝ 14—14 1/2 : Չէթը 320—325 զու-
ռու չէ կենդանի : Այսպիսի բուրդը հանգար-
տութեան մէջ կը գտնուի . բանուած առաջին
տեսակը 310 զուռու չէ ծախուեցաւ կենդանի ,
և երկրորդ տեսակը 210 զուռու չէ :

Բնակարգ Երզնկայի շրջան ,

Օմանիւն լեռան 108 զուռու չէ հաշուելով :

Լոնտոն	116
Մարսիլիա	184
Թրեքստ	398—402

ՔԱՆԱԹԱՆԱԿՆԵՐ

ԲՈՒՆԻՔԻՆԻՆ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

Սղեղանի Թովմայի Վարդէ :

Չարագործ անձինք ամէն աղքատ կ'ընան վկա-
յիւ այս օգտակար դեղին զորութիւնները և
յատկութիւնները և ապացուցանել ի պահան-
ջել հարկին , թէ ասոր գործածութեամբ մար-
դոյս մարմինը և անգամները առողջութիւն ըս-
տացան , յետ ի զուր գործածելու ուրիշ զանա-
զան դեղեր : Կրնայ մէկը խիստ յայտնապէս հո-
մոզուել այս սպեղանիին սքանչելի բժշկութեան
ընդմիջ , եթէ կարգաւ ընայ օրագրիները , ո-
րոնք այս բաները անգագար կը պատմեն շատ
տարիներէ հետէ : Այս պատմութեանց շատերը

այնքան դարմանալի են , մինչև մեր բժիշկներն
ամենէն հաջակաւորները կ'ապշեցնեն : Սոսոյս
մարդիկ այս գերագոյն և ազգու գեղով վերադա-
տացան զգործածութիւնը իրենց բաղկաց և սը-
լընդաց (պաճաք) , զինի շատ ժամանակ նայուե-
լու հիւանդանոցայ մէջ , ուր հարկ կ'ըլլար զիջա-
նիլ իրենց անգամայն մէկը կարելուալու : Այսոց
մէ շատերը այս ապօրոտանարանները թող տալով
և իրենց ցաւը ծածկելով , որ չըլլայ թէ ևս ա-
ռաւել ցաւալի գործողութեան մը ենթակայ ըլ-
լան , կատարելապէս բժշկեցան յիշեալ անգին
դեղը գործածելով : Այս բժշկեալ մարդ ինկերն
շատերը՝ երախտագիտութեան ջերմեւանդ ըզ-
գացմանքէ չարժեալ , վկայեցին և հաստատեցին
այս բարերար վախճանները առաջին քաղաքապետ
Լորտին և ուրիշ պաշտօնատարաց Լոնտոնի ,
իրենց վկայութեանցը մեծագոյն հաստատութի-
տալու համար :

Այս պիտի չուսահատուի իւր հիւանդ կա-
ցութեան վրայ , եթէ բաւական վստահութիւն
ունենար խնամք փորձելու այս դեղը և շարու-
նակելու այս դարմանը , որչափ ժամանակ որ իւր
տիտին բնութիւնը կը պահանջէ : Իւր այս բանին
հաստատուն վախճանը պիտի ապացուցանէ թէ ,
միշտ և վասն ամենայնի կայ Բժշկութիւնն :

Այս սպեղանիին յատկապէս հետեւեալ հիւ-
ւանդութեանց համար օգտակար է :

- Վերադառնալ սրտեղանի :
- Օրծերուն հիւանդութիւնները :
- Խաղաւարտը մորթոյն (բիւսթիւն) :
- Խոնոտաճք մեղանց և փոքրիկ ծանձերու
- Չարագործաց բորոտութիւնը :
- Բարձրիկ (չիքիւնէն) :
- Հաւք սրովանի :
- Շեղբուածք ձեռաց :
- Չմեղահարութիւնը (թալուք կիօղի) :
- Բնագործական երակաց և սրտեղանի (պաշտոն) :
- Կաղք սրտի :
- Լուսոյց մասնաց :
- Չարագործութիւն (սրտաց) :
- Օրծիկ (երանձնք ինքի) :
- Լուսոյց սրովանի , կողից , և երաստանի :
- Խոնոտաճքութիւն (նիքիւն) :
- Խոնոտութիւն :
- Երկամիտեւտութիւն (նիքիւն) :
- Լուսոյց (լիփ) :
- Հաւք երեւոյց , կողից , և անգամայն :
- Տեղաւորութիւն (մայաղ) :
- Յօդացաւորութիւն (բիւսթիւն) :
- Խոյլ պարանոցի (ստաճա) :
- Երեւան ապականութեան պատճառեալ դեպք :
- Երեւան պատճառեալ վէրք :
- Վանդութիւն գլխոյ (քէլ) և ուրիշ տեղեաց :
- Պալար (չիւն) :
- Փողացաւք :
- Երկացաւորութիւն :
- Երկացաւորութիւն :
- Չարագործական ստտիկ դէպք :
- Լուսոյց (բիւսթիւն) :
- Կեղք (բիւսթիւն) :

Երկրորդեան զանազան ախտ , որպիսի են
վէրք , այտուց (չիւն) և քաղցիկ :

Այս սպեղանիին կը վաճառուի ի Լոնտոն միւ-
տը թովմա Չորտէլիո գործատուներ , որ է
Սիբրիա ըստած թաղը թիւ 244 . իսկ օտար եր-
կրիները գլխաւոր գեղափառաւոր քաղ կը գրու-
նուի : Երզնկայի մէջ այն օր Միշկիւ Շիւտիկ գե-
ղափառանին խանութը կը ծախուի , որ ի Ֆե-
ռուսիաց թաղը թիւ 30 , 1 տիկնաւոր (սանթա Սարիա
եկեղեցւոյն գիւմարը :

Այս սպեղանիին ամանները զանազան մեծու-
թեամբ են , և կը վաճառուին 8—21 և 32 զուռու-
չի իւրաքանչիւրը , և ամէն մէկուն մէջ ապիւր
ծանուցալի մը կայ , որ յիշեալ սպեղանիին
գործածութեան վրայօք մանրամասն տեղեկու-
թիւններ կու տայ , գաղղիւրէն , անգլիարէն և
յունարէն լեզուաւ :

Երբեքից պարսկ Երզնկայի յարգոյ անշը , որ անգլի-
ական լեզուի Դասապատմութեան պաշտօնը ժամանակէ մը
հետէ կը վերէ իրաւ յաջորդութեամբ , մօտէր վերադա-
նալով Երբեքիցին , միշտ ունի նոյն լեզուի Դասապատմ-
ութեան ընկերը՝ Դասապատմալիս Դասապատմութեան
օրը քանի մը ժամ հասարակաց Դասապատմութեան
կը ըլլայ :

Ոչ ոք աւելի պէտքիւն ինչպէս ունենալ , Եր-
չարուսոյ գրադարներ ինչպիսիս արաւսու նոյն պէտքիւն-
ութեանք :

Հարտարակիւ և տէր լրագրոյ :

Դոնա Գ . Պալապարեան :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐԴԱՆՈՅՍՈՅՍ ԱՐԱՄԱՏԵԱՆ